

مهاجرت‌های بین‌المللی و امنیت ملی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۵/۱۲

سید هادی زرقانی*

سیده زهرا موسوی**

چکیده

مهاجرت واژه‌ای است که برای انواع حرکات جمعیتی بین قلمروها که منجر به تغییر دائم با نیمه‌دائم مکان سکونت شود، به کار می‌رود. از دید صاحب‌نظران، مهاجرت مهم‌ترین نوع تحرک جمعیت محسوب می‌شود که از تنوع بسیار چشم‌گیری برخوردار است. یکی از مباحث مهم در بحث مهاجرت، ارتباط آن با امنیت از ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، زیست‌محیطی و غیره است. به عبارت دقیق‌تر، مهاجرت‌های بین‌المللی، به خصوص مهاجرت‌های غیرقانونی دارای بازتاب‌ها و پیامدهای مختلف سیاسی-امنیتی‌اند. این مقاله تلاش دارد با رویکردی توصیفی-تحلیلی به بررسی و تجزیه و تحلیل پیامدهای امنیتی مهاجرت‌های غیرقانونی بین‌المللی بپردازد.

کلیدواژه‌ها: مهاجرت بین‌المللی، امنیت ملی، پیامد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی

h-zarghani@um.ac.ir

* استادیار جغرافیای سیاسی، دانشگاه فردوسی مشهد (نویسنده مسئول)

moosavi_zahra@yahoo.com

** دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی دانشگاه تهران

فصلنامه مطالعات راهبردی • سال شانزدهم • شماره اول • بهار ۱۳۹۲ • شماره مسلسل ۵۹

مقدمه

مهاجرت یکی از پدیده‌های مهم جمعیت‌شناختی و یکی از جنبه‌های تحلیل جمعیت است، پدیده‌ای که به نقل و انتقال سکونتی انسان از مکانی به مکان دیگر مربوط می‌شود. مهاجرت و جابه‌جایی مکانی انسان‌ها، به عنوان موضوعی پایدار در رشته‌های گوناگون علوم انسانی و اجتماعی، توجه پژوهش‌گران را به خود معطوف داشته است. پویایی رابطه انسان‌ها با مکان در قلب پدیده مهاجرت قرار داشته است. به علت گستردگی مهاجرت در دنیای امروز، همه جوامع بشری به نحوی با چالش مهاجرت مواجه هستند (سجادپور، ۱۳۸۴: ۶۴). مهاجرت یکی از چهار عامل اصلی تغییر و تحول جمعیت بوده و به دلیل ماهیت خود می‌تواند علاوه بر تغییرات درازمدت و طولانی، آثاری سریع و کوتاه‌مدت نیز در تعداد و ساختار جمعیت ایجاد کند (زنجانی، ۱۳۸۰: ۱۲).

مهاجرت به عنوان پدیده اجتماعی دارای پیامدها و بازتاب‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست‌محیطی و سیاسی و امنیتی می‌باشد. یکی از مباحث مهم در بحث مهاجرت، ارتباط آن با امنیت از ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، زیست‌محیطی و غیره است. به عبارت دقیق‌تر، مهاجرت‌های بین‌المللی، به خصوص مهاجرت‌های غیرقانونی دارای بازتاب‌ها و پیامدهای مختلف سیاسی - امنیتی‌اند. از بین رفتن یکپارچگی ملی و برهم خوردن ترکیب قومی - مذهبی کشور میزبان، جاسوسی و فعالیت‌های ضد امنیتی، افزایش شورش‌ها و نزاع‌ها بین مهاجرین و جمعیت بومی، اجبار مهاجرین غیرقانونی به فعالیت در باندهای تبهکار و مافیایی و مانند آنها، بخشی از مهمترین پیامدهای سیاسی - امنیتی مهاجرت‌ها، به خصوص مهاجرت‌های غیرقانونی در عرصه بین‌المللی هستند. تا کنون مقالات متعددی در مورد پدیده مهاجرت و ابعاد مختلف آن شامل علل و زمینه‌های مهاجرت، مهاجرت روستا به شهر، مهاجرت نخبگان، تأثیرات اقتصادی و اجتماعی مهاجرت و مانند آنها به رشته تحریر در آمده، اما پیامدهای سیاسی - امنیتی مهاجرت‌ها به خصوص در بعد مهاجرت‌های بین‌المللی، موضوعی است که کمتر به آن پرداخته شده است.

بنابراین، پژوهش حاضر از نظر ماهیت و روش جزء تحقیقات توصیفی-تحلیلی محسوب می‌شود. اطلاعات مورد نیاز پژوهش با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای گردآوری شده است. سؤال اصلی مقاله این است که مهاجرت‌های بین‌المللی، به ویژه مهاجرت‌های غیرقانونی چه پیامدهای امنیتی به همراه دارد. مفروض این مقاله آن است که مهاجرت‌های بین‌المللی، به خصوص هنگامی که به صورت غیرقانونی صورت گیرد، دربردارنده پیامدهای منفی متعددی چون افزایش تردهای غیرمجاز مرزی و ناامنی مرزی، تشدید فعالیت باندهای مافیایی، گسترش تروریسم، جاسوسی و فعالیت‌های ضد امنیتی، رواج بیماری‌های مسری خطرناک، برهم‌خوردن ترکیب قومی-مذهبی کشور میزبان و مانند آنها می‌باشد و بر این اساس، امنیت ملی کشورهای مقصد مورد تهدید قرار می‌گیرد.

الف. مباحث نظری

تعریف پذیرفته‌شده و جامعی برای مهاجرت وجود ندارد. تعریف‌ها در این مورد اغلب مبهم، بحث‌انگیز یا متناقض است و این ریشه در این حقیقت دارد که استفاده از واژه مهاجرت از کشوری به کشور دیگر و یا حتی در درون یک کشور نیز متفاوت است (UN, 2008). با این حال، مهاجرت را می‌توان مجموعه‌ای از فرایندها با ابعاد مختلف دانست که به عبور از مرزهای سیاسی کشور، به صورت فردی، خانوادگی و گروهی اشاره دارد (Waters, 2009: 298)، به طوری که این حرکات به اقامت آنها در موقعیت جدید جغرافیایی بینجامد (Boyle, 2009: 103). اورت لی مهاجرت را تغییر دائمی یا نیمه‌دائمی مسکن بدون هیچ محدودیتی در مورد فاصله حرکت و ماهیت اختیاری یا اجباری مهاجرت و همچنین، بدون هیچ تمایزی بین مهاجرت داخلی و خارجی می‌داند. تعریف دیگری که از مهاجرت وجود دارد و مهاجرت بین‌المللی را از مهاجرت داخلی جدا می‌کند، عبارت است از تغییر محل اقامت، ضمن عبور از مرزهای سیاسی برای مدتی بیش از یک سال (وحیدی، ۱۳۶۴: ۱۱).

عبدالعلی لهسائی‌زاده از صاحب‌نظران، سه دیدگاه عمده را در مورد مهاجرت به صورت زیر بیان می‌دارد: کارکردنگری، تضادباوری و نظریه سیستمی. هر یک از این دیدگاه‌ها،

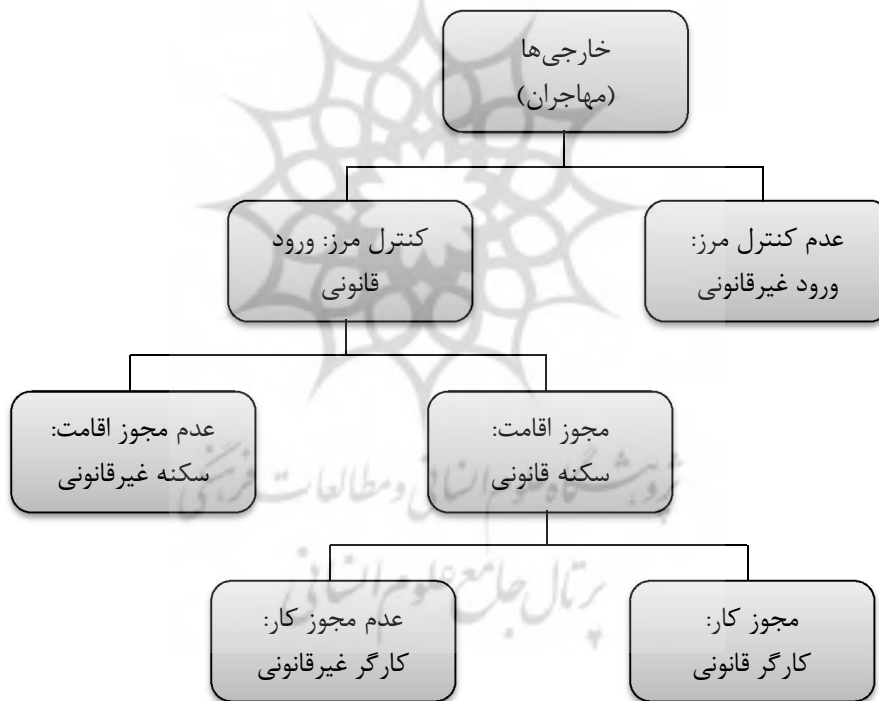
مهاجرت را مرتبط با علل، ماهیت، جهت و نتایج خاصی دانسته‌اند. چنانکه کارکردنگران بر این باورند که نوعی عدم امنیت برای شخص باعث می‌گردد تصمیم به مهاجرت بگیرد. در باور نظریه پردازان مکتب تضاد، مهاجرت پدیده‌ای چندبعدی است که ریشه‌ای طبقاتی دارد و علت‌های آن از نتایجش جداپذیر نیست. در این دیدگاه، مهاجرت ناشی از توسعه نابرابر در نظام اجتماعی است که مهمترین مظهر آن، توسعه ناموزون سرمایه‌داری است. سرانجام نظریه سیستمی پدیده مهاجرت را در رابطه با عوامل ساختاری و تغییرات ساختاری مورد بررسی و تبیین قرار می‌دهد. طرفداران این نظریه، مهاجرت را به صورت فرایندی در نظر می‌گیرند که در سطوح مختلف نظام اجتماعی اتفاق می‌افتد (لهسائی‌زاده، ۱۳۶۸: ۳۳).

همچنین، اورت. سی. لی نیز از صاحب‌نظرانی است که در مورد مهاجرت به ارئه دیدگاه‌های خود پرداخته است. لی تلاش کرده است چارچوبی کلی برای تجزیه و تحلیل حجم مهاجرت، توسعه جریان‌ها و ضد جریان‌ها و ویژگی‌های مهاجرین ارائه دهد. به نظر وی، عواملی را که در تصمیم‌گیری برای مهاجرت مؤثر است، می‌توان به چهار گروه کلی، به صورت زیر خلاصه کرد: عوامل مرتبط با منطقه مبدأ مهاجرت، عوامل مرتبط با منطقه مقصد مهاجرت، موانع دخالت‌کننده و عوامل شخصی (تودارو، ۱۳۷۶: ۲۲).

مایکل تودارو از دیگر کارشناسانی است که به تبیین پدیده مهاجرت، به ویژه مهاجرت‌های روستا-شهری پرداخته است. در واقع، فرضیه آغازین وی این است که مهاجرت به طور عمده پدیده‌ای اقتصادی است و با وجود بیکاری، تصمیم به مهاجرت منطقی است (اصلائی، ۱۳۸۸: ۳۸). به باور وی، مهاجرت از روستا به شهر در کشورهای در حال توسعه تنها با اختلاف درآمدی واقعی مورد انتظار مهاجر بین شهر و روستا تبیین نمی‌شود، بلکه در این بین عامل مهم دیگری نیز از جمله کاربایی در شهر مؤثر است (زنجانی، ۱۳۸۰: ۱۳۵). همچنین، آرتور لوئیس از دیگر صاحب‌نظرانی است که با ارائه نظریه خود به تبیین پدیده مهاجرت در بطن فرایندهای توسعه اقتصادی پرداخته است.

از دید صاحب نظران، مهاجرت مهمترین نوع تحرک جمعیت محسوب می شود که از تنوع بسیار چشمگیری برخوردار است، به طوری که کارشناسان مختلف با توجه به معیارهایی چون هدف، مدت، فاصله، مسیر حرکت، سرعت حرکت و اجبار یا اختیار، به طبقه بندی انواع مهاجرت پرداخته اند. به منظور پرهیز از اطاله کلام طبقه بندی انواع مهاجرت در قالب جدول نمودار زیر به تصویر کشیده شده است:

نمودار (۱) انواع مهاجرت از نظر حقوقی

Source: Andreas & Thomas, 1998: 27

جدول (۱): طبقه‌بندی انواع مهاجرت

ملاک طبقه‌بندی	انواع مهاجرت	تعریف
از نظر شکلی	(۱) مهاجرت فردی	به جابه‌جایی افراد به صورت انفرادی و چه به صورت خانواری با تعدادی از اعضای خانوارها با هم گفته می‌شود (زنجانی، ۱۳۸۰: ۱۵).
	(۲) مهاجرت گروهی	انبوهی از انسان‌ها را شمل می‌شود و اغلب جنبه اعماری دارد
از نظر خواست و اراده	(۱) مهاجرت اجباری	مهاجرتی است که در آن یک عنصر اجبار وجود دارد شامل تهدیدهای زندگی و معاش، عوامل طبیعی با انسانی نظیر جنگ و آوارگی، بلایای طبیعی یا محیطی، خطرات شیمیایی یا هسته‌ای، گرسنگی و...
	(۲) مهاجرت اختیاری	واژه‌ای است برای توصیف مهاجرتی که بدون وجود عناصر اجبار و با انتخاب آزادانه صورت می‌گیرد.
از نظر زمانی	(۱) مهاجرت‌های قطعی	که مهاجران در آن قصد یا امکان بازگشت به محل قبلی خود را ندارند.
	(۲) مهاجرت‌های بازگشتی:	این از مهاجرت به قصد برگشت شخص به محل قبلی‌اش معمولاً پس از گذراندن حداقل یک سال در کشور دیگر، اشاره دارد که می‌تواند اختیاری یا غیراختیاری باشد.
از نظر حقوقی	(۱) مهاجرت قانونی	در این نوع از مهاجرت فرد دارای مجوز ورود و اقامت از طرف کشور میزبان است.
	(۲) مهاجرت غیرقانونی	مهاجرتی که فرد در آن مجوز ورود به یک کشور را ندارد با تاریخ مجوز اقامت آن به پایان رسیده است (Andreas & Thomas, 1998: 27)
از نظر مکانی	(۱) مهاجرت داخلی	هرگونه جابه‌جایی و تغییر دائمی یا نیمه‌دائمی مسکن و محل اقامت را در داخل قلمرو جغرافیایی یک کشور، مهاجرت داخلی می‌نامند. این جابه‌جایی‌ها می‌تواند از مناطق روستایی به شهری، از شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ و یا همان صورت پذیرد.
	(۲) مهاجرت خارجی	هرگونه مهاجرت در ماورای مرزهای یک کشور را مهاجرت خارجی می‌نامند (اصلانی، ۱۳۸۷: ۶۰).

ب. مفهوم امنیت ملی

طی یکی دو دهه اخیر، این سؤال که واقعا امنیت به چه معناست، بحث‌های آکادمیک زیادی را به دنبال داشته است. برخی معتقدند امنیت بیشتر در حوزه‌های غیر نظامی نظیر حوزه‌های اقتصادی و محیطی قابل بحث و بررسی است. در مقابل، عده‌ای به توجه بر ابعاد

نظامی آن پافشاری می‌کند. ویور از مکتب کپنهاک، با مورد مثال قراردادن مهاجران غیر قانونی، قاچاق، مواد مخدر و نظایر آن به عنوان تهدیدات امنیتی، استدلال می‌کند که پس از جنگ سرد به دلیل پدیدارگشتن تهدیدهای تازه، دیدگاه‌های امنیتی از امنیت نظامی به سمت امنیت اجتماعی گرایش یافته است. وی معتقد است امنیت مفهوم نسبی است که باید به طور همه‌جانبه و در ابعاد مختلف آن بررسی شود (Ackleson, 2005: 165).

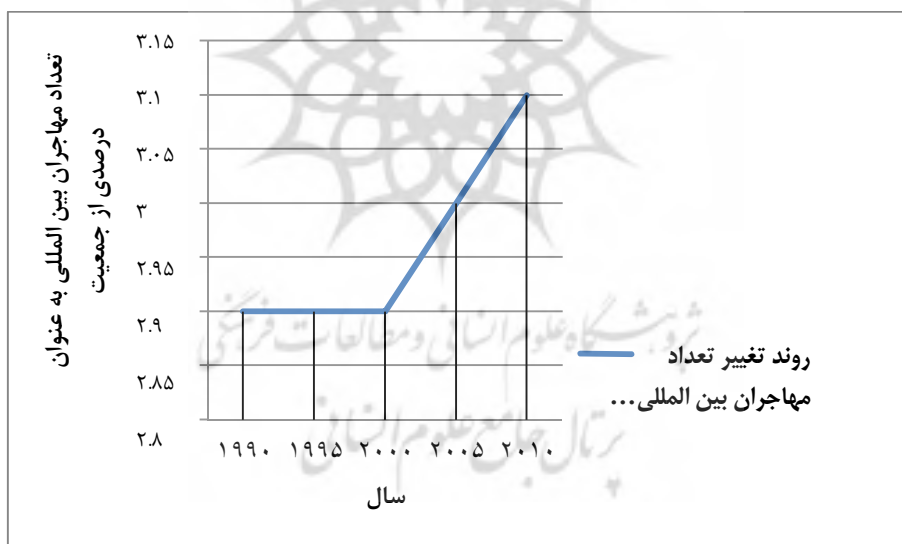
از دیدگاه بیشتر کارشناسان، امنیت ملی عبارت از شرایطی است که در آن منافع ملی و ارزش‌های داخلی ملت از گزند خطرهای و تهدیدهای داخلی و خارجی دور نگاه داشته شود. به گفته دیگر، توان جامعه در حفظ و پیگیری منافع ملی و بهره‌گیری از ارزش‌های داخلی به دور از تهدیدهای داخلی و خارجی را «امنیت ملی» می‌گویند (مجتهدزاده، ۱۳۸۱: ۷۸). در مجموع، امنیت ملی را می‌توان حالتی دانست که به موجب آن، یک ملت فارغ از تهدید و ترس از دست دادن تمام یا بخشی از سرزمین، جمعیت، رفاه اقتصادی و نیز فارغ از دست دادن نظام حکومتی، هویت ملی، زبان، دین و ارزش‌های فرهنگی خود به سر می‌برد.

مهاجرت نوعی حرکت تاریخی است و توصیفی از تاریخ مقاومت بشر برای بقا و پیشرفت و فرار از ناامنی و فقر محسوب می‌شود (Skeldon, 2008: 12). در شرائط کنونی نیز تعداد قابل توجهی از مردم دنیا در طول زندگی‌شان مهاجرت را تجربه می‌کنند. این اتفاق مهمی است که زیربنای زندگی روزمره فرد را می‌سازد و سبب می‌شود مطالعه در مورد ابعاد و پیامدهای مختلف مهاجرت با تعمق صورت گیرد (Boyle, 2009: 109). از نظر تحقیقات آکادمیک، موضوع مهاجرت با تحقیقات اولیه توسط مدرسه شیکاگو بر روی الگوهای سکونت مهاجران، یکپارچگی اجتماعی، ارتباطات، بازگشت مهاجران و مسائلی نظیر آن در آمریکا، مورد توجه محافل علمی قرار گرفت (Waters, 2009: 307). بعدها سایر ابعاد و پیامدهای مهاجرت همچون پیامدهای اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی آن مورد توجه قرار گرفت، اما به بعد امنیتی و سیاسی مهاجرت کمتر پرداخته شد. بر این اساس، در مورد ارتباط بین مهاجرت و امنیت ملی کشورها تحقیقات کمتری انجام شده است. با توجه به رهیافت فوق، در این مقاله سعی بر آن است پیامدهای امنیتی- سیاسی مهاجرت‌های بین‌المللی با تأکید بر مهاجرین غیر قانونی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

ج. وضعیت مهاجرت‌های بین‌المللی

هرگونه مهاجرت در ماورای مرزهای کشور را مهاجرت خارجی یا بین‌المللی می‌نامند (اصلانی، ۱۳۸۸: ۶۰). امروزه مهاجرت‌های بین‌المللی به صورت قسمتی از ساختار اقتصادی و اجتماعی کشورها درآمد و پیامدهای و نتایج مثبت و منفی این نوع مهاجرت‌ها بیشتر کشورها را درگیر کرده است. طبق آمار سازمان ملل در سال ۲۰۱۰، مهاجران بین‌المللی ۳.۱ درصد جمعیت دنیا را شامل می‌شوند و نرخ تغییر سالیانه آنها به خصوص در کشورهای توسعه‌یافته در حال افزایش است. این وضعیت طی چند دهه اخیر تبدیل به موضوع حساسی در بحث‌های سیاسی کشورها به خصوص کشورهای با درآمد بالا گردیده و دارای اهمیت ویژه‌ای برای مسئولان این کشورهاست (Miguet, 2008: 637). نمودار زیر روند افزایش تعداد مهاجرین بین‌المللی را در طی دو دهه گذشته نشان می‌دهد.

نمودار (۲) روند تغییر افزایشی تعداد مهاجرین بین‌المللی از ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰

منبع: آمار سازمان ملل (۲۰۱۰)

از سوی دیگر، مهاجرت‌های بین‌المللی در کشورهای توسعه‌یافته، در حال توسعه و توسعه‌نیافته وضعیت‌های متفاوتی دارد. بر این اساس، همچنانکه در جدول ۲، نشان داده شده

است، اختلاف تعداد مهاجرین بین‌المللی در کشورهای توسعه‌یافته نسبت به کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته بسیار قابل توجه است. چنانکه در سال ۲۰۱۰ اختلاف این دو گروه از کشورها ده برابر بوده و در حالی که ۱۰.۳ درصد از جمعیت کشورهای توسعه‌یافته را مهاجرین بین‌المللی تشکیل می‌دهند، این رقم در دو گروه دیگر از کشورها برابر با ۱.۳ درصد است.

جدول (۲) تعداد مهاجران بین‌المللی در نسبت با سطوح توسعه‌یافتگی

کشور - سال	۱۹۹۰	۱۹۹۵	۲۰۰۰	۲۰۰۵	۲۰۱۰
کشورهای بیشتر توسعه‌یافته	۷.۲	۸.۰	۸.۷	۹.۶	۱۰.۳
کشورهای کمتر توسعه‌یافته	۱.۸	۱.۶	۱.۵	۱.۵	۱.۵
کشورهای با حداقل توسعه‌یافتگی	۲.۱	۲.۱	۱.۶	۱.۴	۱.۳

Source: United Nations, 2009

بدیهی است تأثیرات این نوع مهاجرت‌ها بر کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته نیز متفاوت باشد. در واقع، در این زمینه سؤالاتی نظیر این سؤال مطرح می‌شود که چرا مهاجرت‌های بین‌المللی در برخی کشورها به پیشرفت کمک می‌کنند و در برخی دیگر، عکس آن اتفاق می‌افتد؟ ادوارد تیلور به این سؤال اینگونه می‌پردازد که در کشورهای در حال توسعه، مهاجرت شامل خروج سرمایه انسانی و به خصوص خروج مغزها و از طرفی، ورود مهاجرانی است که مهارت و آموزش نسبتاً پایینی دارند و از لحاظ اقتصادی نیز به قشر فقیر جامعه می‌پیوندند (Taylor, 2006). به عبارت دقیق‌تر، مناطق و کشورهای توسعه‌یافته جهان، اولاً دارای بیشترین تعداد مهاجرین بین‌المللی هستند (رک جدول ۳) و ثانیاً در بیشتر موارد این کشورها با ایجاد فیلترهای متعدد پذیرای مهاجرینی هستند که دارای سرمایه انسانی و یا مادی می‌باشند (برای نمونه، گرین کارت به صاحبان سرمایه و یا متخصصین و صاحب‌نظران تعلق می‌گیرد). این در حالی است که کشورهای کمتر توسعه‌یافته اگر چه تعداد کمتری مهاجر بین‌المللی را پذیرا هستند، اما همین تعداد اندک هم از نظر مادی و معنوی در سطح پایینی قرار دارند. جدول ۳، تعداد مهاجران بین‌المللی را به عنوان درصدی از جمعیت در مناطق مختلف دنیا نشان می‌دهد.

جدول (۳) تعداد مهاجران بین‌المللی به عنوان درصدی از جمعیت در مناطق مختلف دنیا

قاره - سال	۱۹۹۰	۱۹۹۵	۲۰۰۰	۲۰۰۵	۲۰۱۰
آمریکای لاتین و کارائیب	۱.۶	۱.۳	۱.۲	۱.۲	۱.۲
آمریکای شمالی	۹.۸	۱۱.۲	۱۲.۷	۱۳.۶	۱۴.۲
اقیانوسیه	۱۶.۲	۱۶.۳	۱۶.۱	۱۶.۴	۱۶.۸
افریقا	۲.۵	۲.۵	۲.۱	۱.۹	۱.۹
آسیا	۱.۶	۱.۴	۱.۴	۱.۴	۱.۵
اروپا	۶.۹	۷.۵	۷.۹	۸.۸	۹.۵
کل جهان	۲.۹	۲.۹	۲.۹	۳	۳.۱

جدول از نگارندگان بر اساس آمار سازمان ملل

د. ارتباط مهاجرت و امنیت

در گذشته، اکثر مطالعات بر روی نقش و تأثیر مهاجرت بر روی سرمایه فیزیکی و مسائلی چون بازتوزیع درآمد، بازتوزیع نیروی کار و سرمایه انسانی و مهارت‌هایی که ذخیره ملی محسوب می‌گردند، صورت می‌گرفت (Ben-Gad, 2004: 183). اما از دهه ۱۹۶۰ به بعد، با وسیع‌تر شدن مقیاس مهاجرت و افزایش در تنوع و گوناگونی الگوهای آن، افزایش در تعداد مؤسسات جهانی و همچنین، تعداد کشورهایی که درگیر پیامدهای مهاجرت‌های بین‌المللی شده‌اند، مفهوم مهاجرت بسیار پیچیده گردیده و دیگر دیدگاه‌های اقتصادی به تنهایی نمی‌توانند برای درک و تحلیل آن کافی باشند (Ghoucrrri, 2002: 98). بنابراین، مهاجرت را می‌توان از نظر سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی در رابطه با مسائلی نظیر ثبات سیاسی، ایدئولوژی‌های تلفیق مهاجرین (جذب و ترکیب و یکسان‌سازی)، خشونت‌های ناشی از احساسات بیگانه‌ستیزی (Waters, 2009: 311)، هویت فرهنگی، فقدان یکپارچگی، تضادها و نزاع‌های قومی-نژادی، جمعیت‌شناسی و غیره (Anoil, 1992: 17) مورد بررسی قرار داد. همگی این فاکتورها با تأثیرگذاری مستقیم و غیر مستقیم بر روی امنیت ملی کشورها، تحلیل مفهوم مهاجرت را به سمت دیدگاه‌های امنیتی سوق می‌دهند. در عین حال، مورد تهدید قرار گرفتن امنیت ملی در هر کدام از ابعاد فوق توسط پدیده مهاجرت، خود می‌تواند به مهاجرت‌های جدید بیانجامد (Ghoucrrri, 2002: 98).

هـ. پیامدهای امنیتی مهاجرت بین‌المللی

از نظر امنیتی در رابطه با مفهوم مهاجرت‌های بین‌المللی، پنج حوزه شامل حوزه‌های میلیتاریستی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و محیطی را می‌توان در نظر گرفت. این بخش‌ها آن قدر به یکدیگر وابسته‌اند که روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند و حتی می‌توان آنها را در قالب یک بخش در نظر گرفت. این بدین معنی است که تأثیر مهاجرت‌های بین‌المللی روی یکی از حوزه‌های فوق، سایر بخش‌ها را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (Buzan, 1998: 74). در ادامه، تأثیر منفی مهاجرت بر وجوه پنجگانه امنیت (نظامی، سیاسی، اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی) به اختصار مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱. پیامدهای مهاجرت بر امنیت نظامی

این بخش، اشاره به فعالیت‌هایی دارد که امنیت کشور را در ارتباط با کشورهای دیگر مورد تهدید قرار می‌دهد. مهاجران ممکن است امنیت نظامی کشور را حداقل از سه منظر مورد تهدید قرار دهند. اول هنگامی است که آنها از قلمرو کشور میزبان برای فعالیت‌های نظامی و مسلحانه علیه کشورشان (کشوری که از آن آمده‌اند) استفاده کنند. در این مورد، این کشور میزبان است که باید برای این فعالیت‌ها پاسخگو باشد. دوم، آوارگان و پناهندگان سیاسی ممکن است کشور میزبان را برای بر عهده‌گرفتن هدایت و رهبری چنین فعالیت‌هایی علیه کشورشان متقاعد سازند و نهایتاً، کشور میزبان ممکن است در رابطه با این فعالیت‌ها ذی‌نفع باشد. این هنگامی است که کشور میزبان با رژیم سیاسی کشور مهاجران در چالش باشد. در اینصورت می‌تواند از مهاجران به عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به اهداف خود استفاده نماید (Buzan, 1998: 76).

از طرف دیگر، وجود ایدئولوژی‌های سیاسی متفاوت میان مهاجران و کشور میزبان، می‌تواند منجر به عملیات نظامی و تروریستی توسط مهاجران در جهت اهداف سیاسی گروه یا کشور خاصی گردد. در جریان ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در همان ابتدا شک و گمان‌ها بیشتر متوجه مهاجرانی گردید که دارای دین خاص (مانند مسلمان‌ها)، کشور خاص (مانند مکزیک‌ها)، قاره خاص (مانند آفریقایی‌ها) یا ناحیه خاص مثل کوزوو بودند (Graham, 2000: 44). در این حمله تروریستی که توسط خارجی‌ان غیرقانونی رخ داد، ۲۷۵۲ آمریکایی کشته شدند. حدود ۵۰۰۰۰ مهاجر غیرقانونی

در آمریکا از کشورهایی هستند که در لیست کشورهای تروریستی قرار دارند و یا کشورهایی هستند که از سازمان های تروریستی حمایت می کنند (Wagner, 2005). به همین دلیل بعد از ۱۱ سپتامبر، آمریکا مسائل امنیتی را در رابطه با جریان مهاجران غیر قانونی به طور جدی پی گیری می کند، به طوری که به نظر می رسد نگرانی آمریکا در مورد تهدیدات مهاجران غیر قانونی، به خصوص مکزیک‌ای ها کمتر از نگرانی در مورد تهدیدات هسته‌ای نیست (Ackleson, 2005: 180).

۲. پیامدهای مهاجرت بر امنیت سیاسی

تهدیدهای سیاسی، ثبات کشور را از پایه به خطر می اندازند. در این حوزه، کشور ممکن است مورد تهدیدات خارجی و یا داخلی واقع شود. تهدیدات داخلی می توانند ناشی از محدودیت‌هایی باشد که توسط حکومت برای اشخاص و گروه‌ها در نظر گرفته شده است. تداوم این محدودیت‌ها، تلاش برای تغییر این سیاست‌ها را به دنبال دارد که ممکن است منجر به جنبش‌هایی در جهت ایجاد خودمختاری و استقلال گردد و ثبات سیاسی کشور را به مخاطره اندازد. از نظر خارجی، کشور می تواند به وسیله ایدئولوژی‌های کشورهای دیگر تهدید شود، ایدئولوژی‌هایی نظیر ناسیونالیسم، بنیادگرایی، لیبرال دموکراسی، کمونیسم و غیره. از این جهت، هنگامی که مهاجران و کشور میزبان ایدئولوژی مشابهی دارند، کشور میزبان آن را به عنوان تهدید سیاسی برای ایدئولوژی کشور فرستنده مطرح نماید. از طرف دیگر، ایدئولوژی متفاوت مهاجران با کشور میزبان می تواند تهدید سیاسی برای کشور میزبان تلقی گردد. ضمن اینکه، تهدید خارجی به راحتی می تواند به تهدید داخلی تبدیل گردد (Buzan, 1998: 83).

۳. پیامدهای مهاجرت بر امنیت اجتماعی - فرهنگی

در این حوزه، امنیت غالباً به هویت‌های اجتماعی نظیر دین و ملیت اشاره دارد که می توانند در استقلال کشور مؤثر باشند. در روابط بین کشورها، تهدیدهای خارجی بر روی سطوح اجتماعی اغلب از تهدیدات نظامی و سیاسی خطرناک‌ترند. حتی برخورد ایدئولوژی‌ها در حوزه سیاسی نیز می توانند تهدیدات اجتماعی و فرهنگی قابل توجهی را ایجاد نمایند و مانند

برخورد متقابل حکومت‌های غربی و بنیادگرایان اسلامی (Buzan, 1998: 104). اغلب اینگونه استنباط می‌شود که مهاجران گروه‌هایی هستند که در مقابل همانندسازی با کشور میزبان مقاومت می‌کنند و بیشتر به اتصال به کشور مادری تمایل دارند. این امر می‌تواند در وفاداری آنها به کشور میزبان شک و سوءظن ایجاد نماید (Graham & Poku, 2000: 46).

زبان، مذهب و سنن فرهنگی، هر کدام به نوبه خود در اندیشه حکومت سهم دارند و بنابراین نیاز است با هجوم فرهنگی توسط مهاجران مقابله شود. در بلندمدت، مشهودترین اثری که مهاجران به لحاظ اجتماعی بر جای می‌گذارند، ایجاد اقلیت‌های قومی در کشور میزبان است. ورود مهاجران با فرهنگ‌ها و قومیت‌های متفاوت به جوامع یکدست و متجانس ممکن است آنها را به جوامع چندقومیتی و چندفرهنگی تبدیل نماید (Buzan, 1998: 110). با اینکه در عصر جهانی‌شدن، سیاست و اقتصاد به سرعت به سوی فرامرزی‌شدن پیش می‌روند و از مرزهای کشورها عبور می‌کنند، اما قومیت و ملیت در مقابل این پدیده تا آنجا مقاومت می‌کند که مهاجران بین‌المللی همچنان نگرانی اجتماعی محسوب می‌شوند، به این دلیل که آنها تهدید بالقوه برای از بین بردن زیربنای هویت ملی و استحکام دولت-ملت می‌باشند. مهاجران می‌توانند با ایجاد اقلیت‌های فرهنگی، زبانی، مذهبی و به خصوص نژادی، شاخص‌ها و ویژگی‌های جامعه را تغییر دهند. از طرفی، مهاجران با تجاوز به ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی جامعه، خشم شهروندان کشور میزبان و عکس‌العمل متقابل آنها را برمی‌انگیزند. تصادم شدید فرهنگی و تضادهای اجتماعی ناشی از این امر نه تنها در درون تهدیدی برای امنیت ملی است که به راحتی می‌تواند روابط سیاسی بین کشور میزبان و کشور فرستنده را تحت تأثیر قرار دهد و این بر روی امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی نیز تأثیرگذار است. در بسیاری از کشورها، احزاب و گروه‌های سیاسی، از شعارهای ضد مهاجر و بیگانه‌ستیز برای رسیدن به قدرت استفاده می‌نمایند. برای مثال در فرانسه جبهه ملی‌گرا، با استفاده از این شعارها برای کسب آراء بیشتر در انتخابات سود می‌جوید.

به نظر می‌رسد جوامع حد تحمل و ظرفیت محدودی برای مهاجران دارند و اگر این ظرفیت لبریز شود، زیربنای پیوستگی اجتماعی و سیاسی جامعه به خطر می‌افتد. احساسات بیگانه‌ستیز و ضد مهاجر در زمان رکود و بحران اقتصادی و افزایش بیکاری،

بیشتر می‌شود. در این زمان، آن دسته از مهاجرانی که از نظر ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی در تشابه و تجانس با جامعه میزبان باشند، راحت‌تر پذیرفته می‌شوند تا آنهایی که از نظر نژادی و فرهنگی متفاوتند. بنابراین، این تفسیر منطقی به نظر می‌رسد که کشورها برای پذیرش یا رد مهاجران ویژگی‌های قومی، فرهنگی، مذهبی و نژادی را مد نظر قرار دهند (Buzan, 1998: 111).

علاوه بر مسائل مربوط به تفاوت‌های فرهنگی، مهاجران غیرقانونی مرتکب جرائم اجتماعی زیادی از جمله قاچاق مواد مخدر، تجاوز جنسی، شرارت‌های خیابانی و نظایر آن می‌گردند، حتی خیلی از مهاجران برای کار مهاجرت نمی‌کنند، بلکه مجرمانی هستند که برای فرار از مجازات از کشور خود گریخته‌اند. شبکه‌های تبهکاری بزرگی در دنیا وجود دارند که از مهاجرانی که با جوامع میزبانشان وفق نمی‌یابند استفاده می‌کنند. مشهورترین نمونه این شبکه‌ها در قرن ۲۰، مافیای ایتالیاست، شبکه‌ای که تشکیلاتش را با به‌کارگیری عده وسیعی از مهاجران بنا نهاده است. از طرفی، حضور گسترده مهاجران ایتالیایی در سراسر اروپا، آمریکای مرکزی و جنوبی، حوزه دریای کارائیب، ایالات متحده و کانادا، کمک شایان توجهی به این شبکه می‌کند. همچنین، پایان جنگ سرد و کشمکش در منطقه بالکان، موجب مهاجرت دسته‌جمعی مهاجرانی گردید که به عنوان نیرویی محرک برای استقرار برخی از شبکه‌های تبهکاری پررونق حال حاضر دنیا به کار گرفته شدند. گروه‌های قومی آلبانیایی، خواه آلبانیایی‌تبار و خواه کوزووتبار، برجسته‌ترین و پراهمیت‌ترین این شبکه‌ها بوده‌اند و دامنه فعالیت‌شان مخصوصاً در زمینه قاچاق مواد مخدر، سلاح، سیگار، مهاجرت غیرقانونی و قاچاق زن برای روسپیگری است (کاپور و هال، ۱۳۸۶: ۴).

همچنین، طبق گزارش سازمان‌های امنیتی آمریکا در سال ۲۰۰۵، هر ساله حدود ۱۱۲۹۲۷۵ پوند کوکائین و ۶۸۶۶۴۶۵ پوند ماری جوانا از مهاجران غیرقانونی توقیف و ضبط می‌گردد. در مورد جرائم مربوط به تجاوزهای جنسی نیز، هر ساله در آمریکا حدود ۱۳۰۹۰۹ جنایت و تجاوز جنسی توسط مهاجران غیرقانونی رخ می‌دهد. ۲۴۰۰۰۰ متجاوز جنسی در میان مهاجران غیرقانونی در آمریکا وجود دارند که هرکدام به طور متوسط قبل از دستگیری ۸ تجاوز جنسی را مرتکب شده‌اند. تنها ۲٪ از مهاجران غیرقانونی که مرتکب این جرم می‌شوند، پیشینه رفتار

جنایی ندارند. در مورد سوءاستفاده جنسی از کودکان، سالانه ۶۰۸۵ متجاوز جنسی از میان مهاجران غیرقانونی دستگیر می‌شوند. خسارات مالی مربوط به این جرائم برای دولت حدود ۱۸۱ بیلیون دلار در سال است (Wagner, 2005).

۴. پیامدهای مهاجرت بر امنیت اقتصادی

تهدیدات اقتصادی نیز می‌توانند خارجی، داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی باشند. به هر روی از هر نوعی که باشند، می‌توانند زیربناهای اقتصاد کشور را به مخاطره اندازند و سطح رفاه و قدرت اقتصادی کشور را هدف قرار دهند. مهاجران محدودیت‌هایی برای کشور میزبان به وجود می‌آورند. آنها معمولاً از نظر اقتصادی در سطح پایینی قرار دارند و هزینه‌های قابل توجهی را در رابطه با مسکن، آموزش، بهداشت، تأسیسات حمل و نقل و ارتباطات و نظایر آن بر کشور میزبان تحمیل می‌کنند. برای رسیدگی به موارد فوق، حکومت میزبان ممکن است مالیات شهروندان خود را افزایش دهد و این از طرف برخی از گروه‌های اجتماعی، به خصوص گروه‌های ملی‌گرا، واکنش‌هایی را به دنبال دارد. این طبیعی است که مردم نخواهند مالیات بیشتری، به خصوص برای مهاجران غیر فعال از نظر اقتصادی و پناهندگان سیاسی پرداخت کنند (Anoil, 1992: 38). همچنین، اغلب مهاجران به قشر کم‌درآمد جامعه افزوده می‌شوند و این بر روی محروم‌سازی ساختار جامعه تأثیر مستقیم دارد (Balbo & Marconi, 2006: 710). در تحقیقی که بر روی ۷۱ کشور در حال توسعه انجام گرفته است، نشان داده شده که مهاجرت‌های بین‌المللی فقر را در کشورهای در حال توسعه شدت می‌بخشد. اندازه‌گیری‌ها نشان می‌دهد به طور متوسط ۱۰٪ افزایش مهاجران بین‌المللی در جمعیت هر کشور منجر به کاهش ۲.۱ درصدی سهم معیشت مردم، یعنی روزانه حدود ۱ دلار برای هر فرد خواهد شد (Adams, 2005: 1645). از طرف دیگر، مهاجران به دلیل داشتن دستمزد پایین‌تر، جایگزین مردم محلی در استخدام می‌شوند و با اینکه کارگران غیر قانونی کارهایی را انجام می‌دهند که مردم کشور میزبان تمایلی به انجام آن ندارند، ولی در خیلی از موارد فرصت‌های اشتغال را از شهروندان کشور می‌گیرند. ایجاد هزینه‌های اقتصادی، افزایش مالیات و کاهش فرصت‌های شغلی توسط مهاجران، علاوه بر به

خطر انداختن امنیت اقتصادی، خشم مردم کشور میزبان را برمی‌انگیزاند و در نتیجه، ایجاد فشارهای اقتصادی و خصومت‌های اجتماعی، پیوستگی و یکپارچگی جامعه و در نتیجه امنیت ملی را به خطر می‌اندازد (Buzan, 1998: 94).

۵. پیامدهای مهاجرت بر امنیت زیست‌محیطی

در این حوزه، دامنه مسائل امنیتی کمی وسیع‌تر از دیگر موارد است. نگرانی اساسی در مورد افزایش مصرف آب و منابع محیطی از طرف مهاجران، به خصوص آوارگان است. در خیلی از موارد، مهاجران از استانداردهای مصرف کشور میزبان اطلاع درستی ندارند و یا در رابطه با عدم اتلاف منابع با کشور میزبان مساعدت نمی‌کنند (Buzan, 1998: 95). با وجود اهمیت زیاد رابطه بین مهاجرت و امنیت محیطی، این موضوع کمتر از سایر حوزه‌ها مورد توجه قرار گرفته است. این در حالی است که به عنوان مثال، در آفریقای جنوبی پس از آپارتاید، در اثر ورود مهاجران، افت و تنزل منابع انرژی و تخریب‌های زیست‌محیطی تا آنجا افزایش یافت که منجر به خشونت‌های اجتماعی جدی گردید؛ تا جایی که بارها توصیه گردید نه تنها ورود مهاجران کمتر گردد که حتی مرز در مقابل مهاجران به طور کلی بسته شود (McDonald, 1999: 13).

از موارد بسیار مهم دیگر در این حوزه، مسئله ورود بیماری‌های مسری توسط مهاجران است. در بسیاری از کشورها، مهاجران قانونی ملزم به داشتن تأییدیه پزشکی هستند که تضمین کند فرد بیماری واگیردار با خود وارد کشور نمی‌نماید. با این حال، در مهاجرت‌های غیرقانونی، این اتفاق بسیار محتمل است. گسترش این بیماری‌ها بیشتر در مدارس، رستوران‌ها و نیروهای پلیس رخ می‌دهد. برای مثال، تب استخوان تنها در آسیا شناخته شده بود و در دهه ۱۹۵۰ عامل مرگ‌ومیر در میان کودکان به حساب می‌آمد و در آمریکا ناشناخته بود، اما هم‌اکنون این بیماری در آمریکا نیز دیده می‌شود. بیماری‌های دیگری نیز چون مالاریا، جذام، ایدز و هپاتیت از آن دسته بیماری‌هایی هستند که اغلب توسط مهاجران غیرقانونی میان کشورها جابه‌جا می‌شوند (Wagner, 2005: 55).

نتیجه‌گیری

مهاجرت را می‌توان مجموعه‌ای از فرایندها با ابعاد مختلف دانست که در تفکیک کلی به دو صورت داخلی و خارجی یا بین‌المللی رخ می‌دهد. اگرچه هر دو بعد داخلی و بین‌المللی مهاجرت دارای نتایج مثبت و پیامدهای منفی هستند، اما بعد امنیتی مهاجرت‌های بین‌المللی برای کشورها، کاملاً برجسته‌تر از مهاجرت‌های داخلی است. این موضوع باعث گردیده مهاجرت تبدیل به موضوع حساسی در بحث‌های سیاسی کشورها شود و اهمیت ویژه‌ای برای مسؤلان کشورها داشته باشد. از طرفی، نگاهی به روند مهاجرت‌های بین‌المللی نشان می‌دهد این نوع مهاجرت‌ها، به خصوص از مبداء کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه به کشورهای توسعه‌یافته در حال افزایش است. چنانکه درصد مهاجرین بین‌المللی از کل جمعیت کشورهای توسعه‌یافته از حدود ۷ درصد در سال ۱۹۹۰ به حدود ۱۰.۵ درصد در سال ۲۰۱۰ رسیده است، حال آنکه در کشورهای توسعه‌یافته این رقم رو به کاهش است. واقعیت این است که مهاجرت هم برای کشورهای مبدأ و هم مقصد دارای پیامدها و نتایج مثبت و منفی متفاوتی است. چنانکه اگر پیشرفت علمی و توسعه اقتصادی برخی کشورهای توسعه‌یافته جهان را تا حد زیادی مدیون ورود مهاجرین بین‌المللی به این کشورها بدانیم، سخنی به گزاف نگفته‌ایم. در مقابل، همچنانکه در متن مقاله ذکر شد، مهاجرت‌های بین‌المللی می‌تواند امنیت ملی کشورها را در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، نظامی، اجتماعی و زیست‌محیطی مورد تهدید قرار دهد.

صرف نظر از برخی تأثیرات مثبت و منفی مهاجرت‌های بین‌المللی که در همه کشورها کم‌وبیش قابل مشاهده است، به نظر می‌رسد، رابطه مهاجرت و امنیت ملی، رابطه متناقض‌نمایی (پارادوکسیکال) باشد. به عبارت دقیق‌تر، مهاجرین بین‌المللی را می‌توان برای کشورهای مبدأ و مقصد، هم تهدید دانست و هم فرصت. در این میان، برنامه‌ها و استراتژی‌های کشورهاست که تهدید یا فرصت بودن این پدیده اجتماعی-فضایی را تفسیر می‌کند. همچنانکه کارشناسان و صاحب‌نظران بحث مهاجرت نیز اذعان داشته‌اند، کشورهای توسعه‌یافته همانند ایالات متحده آمریکا، کانادا، استرالیا و برخی کشورهای اروپایی با تدوین سیاست‌های مهاجرتی به نفع کشور میزبان، تلاش کرده‌اند با کمترین هزینه، حداکثر سود را از این تحرک انسانی ببرند. به عنوان نمونه، کارت اقامت (گرین کارت) در این گونه کشورها به مهاجرینی داده می‌شود که یا دارای

حد مشخصی سرمایه مالی بوده و یا در زمینه علمی و فناوری شخصیت برجسته‌ای محسوب می‌شوند. بدیهی است، با این فیلتر، اکثر مهاجرین بین‌المللی را سرمایه‌داران و نخبگان علمی و صنعتی تشکیل می‌دهند، که در این صورت کشور مبدأ بسیار متضرر خواهد شد، اما این ظرفیت‌سازی زمینه را برای توسعه روزافزون کشور میزبان فراهم‌تر می‌کند. در مقابل، کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته قرار می‌گیرند که از یک سو سرمایه‌های مالی و نخبگان علمی خود را با مهاجرت به کشورهای توسعه‌یافته از دست داده‌اند و از سوی دیگر، با ورود قانونی و غیر قانونی مهاجرینی به کشور خود روبه‌رو هستند که عمدتاً از نظر اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، علمی و مانند آنها در سطح پایین‌تری از جمعیت بومی قرار دارند. ورود جمعیت‌های مهاجر افغانی، پاکستانی، عراقی و غیره به ایران نمونه‌ای از این وضعیت است بدیهی است در چنین وضعیتی، امنیت ملی کشور میزبان، از نظر اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و زیست‌محیطی به طور جدی مورد تهدید واقع می‌شود و برای اینگونه کشورها دیگر مهاجرت‌های بین‌المللی نه فرصت که کابوس و تهدید محسوب می‌شود. این شاید پاسخی به معمای افزایش روزافزون سهم مهاجرین بین‌المللی (عمدتاً انتخابی و گزینش‌شده) در جمعیت کشورهای توسعه‌یافته باشد.

منابع

- اصلائی، سید مجتبی (۱۳۸۸): *مهاجرت‌های داخلی و امنیت ملی*، تهران: دانشگاه دفاع ملی
- تودارو، مایکل (۱۳۶۷): *مهاجرت داخلی در کشورهای در حال توسعه*، ترجمه سرمدی، مصطفی و پروین رئیسی فرد، تهران: مؤسسه کار و امور اجتماعی
- زنجانی، حبیب‌اله (۱۳۸۰): *مهاجرت*، تهران: سمت
- لهسایی‌زاده، عبدالعلی (۱۳۶۸): *نظریات مهاجرت*، شیراز: نوید
- سجادپور، سید محمد کاظم (۱۳۸۴): «چارچوب مفهومی و عملیاتی در مدیریت مهاجرت بین‌المللی، مورد ایران»، *تحقیقات جغرافیایی*، شماره ۷۸
- کاپور، دوش، جان مک‌هال (۱۳۸۶): «تبهکاری و مهاجرت»، بانک مقالات سایت اینترنتی باشگاه اندیشه
- مجتهدزاده، پیروز (۱۳۸۱)، *جغرافیای سیاسی و سیاست جغرافیایی*، تهران: سمت
- وحیدی، پریدخت (۱۳۶۴): *مهاجرت‌های بین‌المللی و پیامدهای آن*، تهران: وزارت برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات
- Anoil, W. (1992); *International Migration and European Security*, Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, Warsaw.
- Andreas, Jahn & Straubhaar, Thomas (1998); *A Survey Of The Economics Of Illegal Migration*, South European Society And Politics
- Adams, Richard H. (2005); "Do International Migration And Remittances Rduce Poverty In Developing Countries?", *World Development*, Vol.33, No.10
- Ackleson, Jason (2005); "Constructing Security on the U.S-Mexico Border", *Political Geography*, No. 24
- Buzan, Barry (1998); *Security: A Framework for Analysis*, Boulder: Lynne Rienner.
- Boyle, P. (2009); "Migration", *International Encyclopedia Of Human Geography*.
- Ben-Gad, Michael (2004); "The Economic Effects Of Immigration A Dynamic Analysis", *Journal Of Economic Dynamics & Control*, 28.
- Balbo, Marcello & Marconi, Giovanna (2006); "International Migration, Diversity And Urban Governance In Cities Of The South", *Habitat International*, No. 30.
- Choucri, Nazli (2002); "Migration and Security: Some Key Linkages", *Journal of International Affairs*, Vol. 56
- Graham, David T. and Nana K. POKU (2000); *Migration, Globalization and Human Security*, London: Rutledge.
- Miguet, Florence, (2008); "Voting About Immigration Policy: What Does The Swiss Experience Tell Us?", *European Journal Of Political Economy*, 24.
- McDonald, David A. (1999); "Lest The Rhetoric Begin: Migration, Population And The Environment In Southern Africa", *Geoforum*, Vol. 30, Issue1.

- Skeldon, R. (2008); "International Migration As A Tool In Development: A Passing Phase?", *Population And Development Review*, Vo. 134, No.1.
- Taylor, J. Edward (2006); "International Migration And Economic Development", *International Symposium On International Migration And Development*, UNITED NATION Secretariat, Turin, Italy. 28-30 June 2006
- United Nation (2008); *International Migration And Human Rights Challenges And Opportunities On The Threshold Of The Anniversary Of The Universal Declaration Of Human Rights*.
- United Nations (2009); *Department of Economic and Social Affairs*, Population Division.
- Waters, J. L. (2009) "Immigration", *International Encyclopedia of Human Geography*.
- Weiner, Myron (1992); "Security, Stability, and International Migration", *International Security*, Vol. 17, No.3.
- Wagner, P. F. (2005); "The Dark Side of Illegal Immigration", teak from internet: www.usillegalaliens.com

